Nr 1
Våren 2015
Årgång 27

Ängelholms Släkt och Folklivsforskar Förening

Tillhör Skeldervikens Byalags bildarkiv

Souvenir der Virtuosen-Familie Kräusel.

Läs om
Familjen Kräusel som bodde i Skälderviken

Läs om
hur viktigt det är att alltid
kolla upp källorna i sin släktforskning.

ÄSF-NYTT

Styrelsen

Ordförande Lennart Holmberg
Tfn 0431-12919
e-post: lennart_holmberg@hotmail.com

Vice ordföranden Nils-Olov Freij
Tfn 0431-18012
e-post: nils-olov.freij@ektv.nu

Kassör Karina Olin
Tfn: 0431-410295
e-post: lars.karina@telia.com

Sekreterare Bo Pålsson
Tfn: 0431-14652
e-post: bo.palsson.engelholm@telia.com

IT-ansvarig Thomas Brorsson
Tfn 0431-20191
e-post: brorsson.thomas@telia.com

Vice sekreterare Ingrid Andersson
Tfn: 0431-6720947
e-post:ingrid.andersson@bjarenet.com

Webmaster Per Ekelund
Tfn: 0706-293551
e-post: per.g.ekelund@gmail.com

Valberedningen
Ewa B. Andersson
Marianne Fontaine Jern

Besöksadress: Planteringsvägen 7 B, 262 52 Ängelholm.
Postadress: c/o Lennart Holmberg Skaraborgsgatan 2, 262 43 Ängelholm.
E-mail: es.ff@hotmail.com
Hemsida: www.engelholm-släkt.se
Bankgiro: 5571-9504
Orgnr: 839400-8612
Medlemsavg 175,00 kr

Redaktör ÄSF-nytt:
Ewa B. Andersson
Tfn 0431-434120
e-post: ewa.bondheson@telia.com
Tore Månsson
Tfn: 0431-14197
e-post torevam@hotmail.com

Detta händer under våren 2015

Nybörjarkurs kväll börjar 19/1 kl 18.30 kursledare se hemsidan

Nybörjarkurs dag börjar 20/1 kl 10.00 kursledare se hemsidan

Intensivkurs två helger 31/1-1/2 + 7/2-8/2 Per Ekelund, Nisse Freij, Thomas Brorsson

Forsättningskurser
Paleografi 1, 20/1 kl 14.00-16.00 Gunnel Reffner, Thomas Brorsson

Paleografi 2, 13/1 kl 14.00-16.00 Kerstin Boström, Stig Holtzberg

Fortsättningskurs 1 14/1 kl 10.00 Nisse Freij

Fortsättningskurs 2 14/1 kl 18.30 Nisse Freij

Fortsättningskurs 3 21/1 kl 10.00 Thomas Brorsson, Ewa B. Andersson

Fortsättningskurs 4 21/1 kl 18.30 Maria Svensson

Fortsättningskurs 5 28/1 kl 10.00 Per Ekelund

Fortsättningskurs 6 30/1 kl 18.30 Per Ekelund

Årsmöte 2015

Föreningens årsmöte äger rum torsdagen den 12 februari klockan 18.30 i Rebbelberga församlingshem.
Välkomna

Ängelholms Släkt- och Folklivsforskar Förening
Grundades 1988 för att främja släkt- och folklivsforskning med omnejd.

Föreningen har egen lokal för datasökning, arkiv, bibliotek med utlåning, studieverksamhet, mikrokortsläsning, tillgång till andra medlemsblad m.m.

Ordföranden har ordet

Föreningen har under året haft en fortsatt positiv trend och såväl antalet kursdeltagare som medlemmar ökar hela tiden. Nytillkomna medlemmar hälsas varmt välkomna!

Antalet kursdeltagarna under vår- och höstterminen har varit över 100 vilket är mycket glädjande. Tack vare alla våra engagerade kursledare och ”torsdagsvärdar” har detta kunnat genomföras. Den stora tillströmningen av kursdeltagare har dock medfört att antalet besökare till ”öppet hus” minskat varför styrelsen överväger att eventuellt ”bara” ha torsdagsöppet varannan vecka. Vi återkommer med besked om detta. Eftersom klubben är väldigt livaktig och aktiviteterna i lokalen är många ser vi gärna på önskelistan att kunna byta upp oss till ett rymligare alternativ. Vid föreningsmöte med kommunen har vi framfört våra behov vilka också sammanfaller med många övriga föreningars.

Som en avslutning på höstterminen genomfördes den traditionella julavslutningen. Borden var vackert dukade och jullandgången från Tunneberga gästgivargård fick mycket beröm. Vid detta föreningsmöte redovisades styrelsens förslag om reviderade stadgar som bl.a. innebär en namnändring för föreningen och därtill några smärre ändringar. Styrelsens förslag (med ett litet tillägg) antogs och förslaget kommer därför att redovisas en andra gång för ev. beslut och fastställande vid årsmötet som är inbokat till den 12 februari 2015
Därefter var det dags för kvällens föredragshållare, Lennart Jönsson från Bjärnum, som på ett trevligt sätt redovisade utdrag ur sin bok som handlade om ”Skånska gästgivargårdar” genom tiderna. Efter kaffe och god kaka avslutades så kvällen med det sedvanliga lotteriet och många glada vinnare.

Utvecklingen inom släktforskningen och tekniken går ju onekligen framåt, för ett tag sen var det ju farsdag och som present fick jag då ett DNA-test för genealogi hos det amerikanska företaget Family Tree DNA. Topsandet var enkelt och provet är inskickat varför jag nu avvaktar vad detta test kan föra med sig.

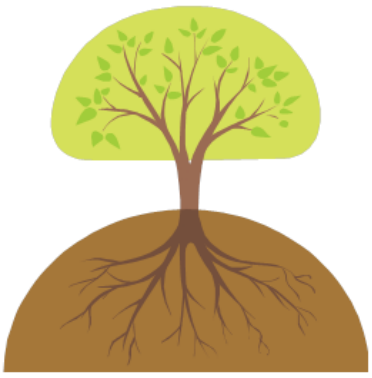
Information om föreningens kurser finns längre fram i tidningen. Välkommen till våra programpunkter och lycka till med det nya årets släktforskarambitioner!

Väl mött till vårens alla aktiviteter!

Lennart

Innehåll

Föreningsinformation	*sid 2*
Detta händer Våren 2015	*sid 2*
Ordförande har ordet	*sid 3*
En bouppteckning i Ängelholm 1662	*sid 4*
Familjen Kräusel	*sid 6*
Brev från en svunnen tid	*sid 7*
Historien om Per Andersson	*sid 10*
Ett rop på hjälp…..	*Sid 14*

En bouppteckning i Ängelholm 1662

På midsommardagen 1661 dog den unga hustrun Boel Jönsdotter i Ängelholm. Bouppteckningen med arvskiftet efter henne finns bevarad (Södra Åsbo häradsrätt FIIb:1
sid 1). Dokumentet är skrivet på skånska med en skrivstil lätt att tyda. Kunskaper om skånska dialektord och om danska språket är en förutsättning för att förstå det helt. Man får då en god inblick i hur en välbärgad bondefamilj levde i Ängelholm i mitten av 1600-talet. Jag har försvenskat namnen i handlingen och normerat dem enligt gängse principer.

Änkemannen och barnen

Arvskiftet ägde rum den 6 januari 1662. Den som kallat till bouppteckning var den efterlevande maken Sjunne Nilsson. Han är omnämnd som en av tiondebetalarna i decimantboken från 1651. Det betyder att han och hans familj hörde till de mest välsituerade i socknen, vilket också bouppteckningen pekar på.

Sjunne skulle dela kvarlåtenskapen med sina barn som var fem döttrar och en son. Inger var 14 år, Kerstin 13, Sissa 9 , Tyra 6, Nils 4 och Johanna 1 år gammal. Närvarande vid skiftet var byfogden Lars Jonsson i Ängelholm på Kronans befallningsmans vägnar och Nils Klemmetsson från Rebbelberga för att bevaka barnens intressen eftersom han var deras närmaste släkting.

Dessutom övervarade fyra värderingsmän från Ängelholm förrättningen. Värderingen gjordes i daler (troligen kopparmynt), mark och skilling. 1 daler var 4 mark och 1 mark 16 skilling. Enligt de indextabeller över prisutvecklingen i Sverige som Handelsbanken gjort upp motsvarade 1 daler 1660 en köpkraft av 2488 kronor år 2010.

Dödsboets tillgångar

Först värderas hus och gård till 120 daler motsvarande cirka 300.000 2010.

En bryge keell (tjel på skånska) vilket är en bryggkittel med cirka 125 liters rymd anses värd 8 daler och 3 mark.

Fler kittlar räknas upp och en gryta värderas till 2 daler och 2 mark.

Efter metallvarorna som hörde till hemmets värdefullaste ägodelar i gamla tider förtecknas husdjuren.

En svart gammal gilling värderas till 6 daler. En gilling är en valack. Gilde är detsamma som gälla eller kastrera på modern danska. Ytterligare en valack finns och sedan en brun blesset hope (hoppe är danska för sto) av 8 dalers värde. Detta bruna sto med vit bläs är högre värderat än valackerna.

En koe för 4 daler, en kalff för 1 daler, ett faar för 2 mark och tre svin för 2 daler och en mark kompletterar husdjurslistan.

Därefter följer kläder och andra textilier, som hörde till värdesakerna förr.

En kobe (kåbe på danska) är en kappa som värderas till 4 daler och en röd kjol värderas till 5 daler. En sort fiff schafttet tröye var svart och kan ha varit en jacka men hur den såg ut är oklart. Den står för 4 daler.

En blagarnss dreillss dug, alltså en duk i dräll vävd av grovt blångarn av lin får ett värde av 1 daler och 1 mark och 52 alnar blagarns väv betingar ett pris av 7 daler.

Hörgarn (lingarn) som vägde 8 marker (troligen c:a 2,7 kg) blir 2 daler och 2 mark.

Det grövre blagarnet är billigare: 18 marker för 1 daler 3 mark och 14 skilling.

Av dynevarsgarn blått och vitt, alltså garn att väva bolster av, fanns 1 lispund och 8 marker (= c:a 9,5 kg) och det skattas till 12 daler. Att färga textilier var exklusivt och dyrbart.

4 marker lin värderas till 3 mark.

En svart ekkista värderas till 3 daler medan en vit furukista får värdet 5 mark.

En lång ”benchedynne” och ett ”flamscht hiönne” värderas till 7 mark. På nutida språk en bänkdyna och en kudde i flamsk vävnad. Hiönne är numera jynne på skånska och båda uttrycken härrör från hyende som i grunden är ett fornnordiskt ord för kudde.

2 tunnor fier (fjädrar) har tillvaratagits för att användas till fyllning i bolster eller kuddar och värderas till 3 daler.

Därunder står 2 Oxsse hoffueder for 3 mark och sedan Noch (ytterligare) 2 for 2 mark. Oxhuvud var stora laggade kärl för diverse varor bland annat vin och öl och hade en rymd på över 200 liter.

Olltre för 7 mark är måhända aleträ.

Jernvarer for 2 daler är ospecificerade.

Vogn och seller och töm betingar ett värde av 5 daler.

En gammel benchedynne anses värd 6 mark. En hoffued dynne och 3 seng Kleder står för 1 daler, en ”slae? benck” för 2 mark och 3 gäss för 6 mark.

I huset finns av fjorårets skörd kvar 30 skäppor råg som värderas till 30 daler, 15 skäppor korn värda 9 daler 1 mark och 8 skilling samt lin för 4 daler. En skäppa i Skåne på den tiden var troligen drygt 23 liter.

Den behållna förmögenheten i boet blir summa 273 daler 3 mark och 5 skilling.

Dödsboets skulder som ”kreffues i boed bort”

”Karren Agesdaatter i Engelholmb tillkomer Udi Sijnne Nielssens huss och gaard
60 daler.” Vem Karen är och vilken relation hon har till familjen framgår ej av detta eller andra bevarade dokument. Det är halva fastigheten som är hennes.

Sjunne Nilssons barn tillkommer 20 daler som är för ”Jorde goudss” som deras salig Moder hade i boet infört, alltså hennes hemgift.

Till Lars Persson i Skörpinge finns en skuld på 26 daler och 2 mark och till Alle Olsson i Torp (i Höja socken) en skuld på 11 daler.

Till Fredrik Pålsson i Helsingborg häftar boet i skuld med 5 daler. Mindre skulder har boet till Christen Hansson, Christen Larsson och Hans Danielsson i Ängelholm.

Något mer än 9 daler är skulden till kyrkan och 3 daler till Jöns Mauritsson.

” Noch rester hannom i landgildet” jämte pengar till prästen en summa av 6 daler.

Till präst och klockare och till kyrkan för hustrun Boels begravning 2 daler.

Kerstin Nils Nilssons i Engelholm skall ha 1 daler och Per mjölnare 6 daler.

Sedan avgår till Sjunne Nilssons begravning ”I mod Hanss Sl hustruss begraffuelse” 12 daler och till all ”schifftenss bekostning” 6 daler och 2 mark.

Sammanlagt blir boets skulder 171 daler, 3 mark och 8 skilling. Sjunne Nilsson skall ensam ansvara för skulderna och ”dennom contentere och betalle och der J mod Sielff beholte Sit godss Som bleff Registrerit och Vorderit” .

Till ”schiffte delling udi penge” 101 daler, 3 mark och 13 skilling.

Av denna summa som är boets behållning tilldelas Sjunne Nilsson 50 daler, 3 mark och 14 ½ skilling och sonen Nils Sjunnesson 14 daler, 2 mark och 4 skilling. Var och en av de fem döttrarna får 7 daler, 1 mark och 2 skilling. Nils ärvde dubbelt så mycket som varje hans syster.

Fadern skulle förvalta barnens lotter ”börnen till gaffn och beste” och skulle ej betala dem någon ränta på detta ”börne gods” förrän det minsta barnet blivit sju år gammalt.

Förutom detta har de sex barnen tillsammans 20 daler utstående i de jordegods, som modern medfört i boet från deras morfar Jöns Persson i Rebbelberga.

Boupptecknigen avslutas med en försäkran att den har genomförts som det är föreskrivet och som bevis på detta har de sex förtroendemännen satt sina sex sigill under handlingen.

Tore Månsson

Öppet Hus

På grund av inga besökare efter 17.00 på torsdagarnas **Öppet Hus**, har styrelsen idag, den 12/11, beslutat att avbryta försöket med utökade öppettider.
Från och med den 13/11 återgår vi till ordinarie öppettider mellan **13.00-17.00**.

Det kom en förfrågan till Föreningen

Hej

Jag undrar om det finns någon som vet att berätta något om mina förfäder, konstnärsfamiljen Kräusel, som var bosatta i Skälderviken, Barkåkra församling under första hälften av 1900-talet och senare i Ängelholm.

Enligt kyrkoböckerna inflyttade delar av familjen Kräusel - Theodor Robert (FFF) 1858-1918, Sophia Cornelievna (FFM) 1861-1919 och två av deras söner Fredrik Wilhelm Alexander 1888-1937 och Paul Theodor f.1895 - från Tyskland till Hamnen år 1907. År 1912 anslöt ytterligare en son, Max Robert Herman (FF) 1885-1973. Det fanns ytterligare en son Georg Theodor 1882-1959 som i alla fall tidvis bodde i Ängelholm men även var bosatt i Norge. Tror aldrig att han var skriven i Skälderviken. Under några år bodde däremot en kusin till sönerna Kräusel, Clara Emilia Krause, tillsammans med familjen i Skälderviken.

Jag vet så mycket som att familjen Kräusel bodde i en villa på det som idag är adress Vinkelvägen 6. Deras tomt omfattade även Centralvägen 7 och delar av kvarteret som avgränsas av Centralvägen-Hörnvägen -Valhallsvägen där familjen hade en utomhusscen. Jag vet däremot inte om det var här man slog sig ner när man först anlände till Skälderviken eller om man bodde någon annanstans inledningsvis. I kyrkoböckerna står familjen skriven å Hamnen (möjligen Hamnen C) 1907-1921 och Skälderviken 20 och 21 1921-1927/28. Kan det vara olika fastigheter eller bara olika beteckning på samma fastighet?

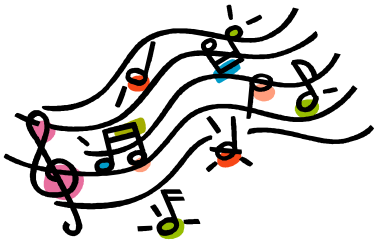
Min farfar Max och hans fru Selma Nilsson från Torrlösa 1890-1985 byggde 1928 en villa på nuvarande Stationsbacken 5 i Skälderviken, där man bodde med sina barn Anna Sonja Margareta 1922-1963, Gulli Solvig Frideborg f.1924 och Börje Robert Manfred 1925-2007, samt Max bröder Alexander och Paul. Villan såldes 1941 då Max och Selma flyttade in till Västra Kykogatan 7 i Ängelholm. Under tiden villan byggdes (1927-28) bodde Max och hans familj enligt kyrkoböckerna på fastighetsbeteckningen Skälderviken 74.
Adressen är okänd för mig. Paul och hans hustru Ester flyttade till Ängelholm. De fick två döttrar, Mary Ann och Sonja.

All information om familjemedlemmarna, deras liv och verk mottages tacksamt. Jag har även en del foton av familjen om föreingen är intresserad av kopior på dessa.

Med vänlig hälsning
Anya Kräusel, Kristianstad

Jag kontaktade Historiegruppen i Skeldervikens Byalag som hade mycket att berätta och tog kontakt med Anya. Det blev ett mycket givande utbyte av kunskap och bilder om familjen Kräusel så ibland lönar det sig att fråga!

Thomas Brorsson
Ängelholms Släktforskare

Tillhör Skeldervikens Byalags bildarkiv

Virtuosen-Familie Theodor Kräusel.

Brev från svunnen tid.

Efter flera dagar med över 30 grader varmt, denna underbara sommar2014, var jag trött på att var utomhus i värmen, I stället tog jag fram en låda med oinsatta foto och gamla album på matbordet och öppnade korsdrag för att få svalka. Bland fotona hittade jag också ett par kuvert med gamla brev som jag ärvt efter mina fastrar. Jag började nyfiket läsa…

Ett par brev handlar om när min farfar, Iwan Lorenzo Lundström, Cederslund, Skredsvik (1877- 1951), via brev bad sin blivande svärfar om lov att gifta sig med min farmor Karin Brynhilda Tengstedt (1882 – 1981). Farmor var dotter till Tullförvaltaren Carl Leonard Tengstedt och Berta Wilhelmina f. Prytz. De bodde på Erik Dahlbergsgatan i Göteborg och de hade 4 flickor varav farmor var yngst. På somrarna bodde de på Särö strax söder om Göteborg. Pappa Carl var i sitt yrke ofta på resor längs Svenska kusten och i Norge, som då var i union med Sverige. Farmor gick i slutet av tonåren på hushållsskolan Fleurie i Göteborg tillsammans med min farfars lillasyster Linnea och genom besök hos henne träffades min farfar och min farmor.

De gifte sig 15 april 1902 och fick 5 barn. Äldsta dottern Aina, född 1903, dog drygt 3 år gammal i blindtarmsinflammation (penicillin fanns ju inte), Kerstin född 1905, Vera 1908, Thorsten 1910 (min far) och Brita 1916.

Farfars brev

Ledsund d. 15/7 1901

Ledsund p. Skällvalla
den 15-7 1901

Till Fröken E. A. Tengstedt.

Jag ber att härmed tör-
samt få meddela Eder att jag
under Eder dotter Karins vis-
telse här på Ledsund fattat
kärlek till henne och har jag
varit nog djärf att utan Eders
vetskap tala med henne kärs-
lek att brev från Karin i dag
ger mig att hon besvarar min
känsla. Jag vill nu be
Eder anhålla om Eders tillstånd
till vår förlovning och om
jag tillåtes att till Eder
komma till Göteborg i Aug.
ämne besöka Eder i Eders hem
och då närmare redogöra för
mina framtidsutsikter. Vi äm-
nen då samtidigt få eklate-
ra vår förlovning under

förutsättning att detta ej är Eder
emot.

I förhoppning att Ni med
välvilja mottager denna min
anhållan har jag äran förbli
med högaktning
Eder
Ödmjuke tjänare
Swan Sundström

Farmors brev

Ledsund d. 18/7 1901

Ledsund d. 18/7 1901

Kära lilla älskade Pappis!

Hur har lilla Pappa det? Det är väl härligt väder
nu i Norge! Ja ha inte haft en droppe regn sen jag kom hit.
Nu reser jag hem till Lars på måndag. Herre, lilla rare
pappa, jag vet inte riktigt hur jag egentligen skall
komma fram med orsaken till dvarför jag skriver.
Jo, det är nu så att Swan Sundström och jag ha blivit
så förfärligt kära i kvarandra. Bli inte förvånad lilla Pappa,
så är det. Vi tänkte att vi skulle eklatera vår förlovning, då
Pappa kommer hem i augusti. Det kan du ju inte ha något
emot, min egen lilla Pappa! Swan skriver nu på samma
gång ett brev till Pappa. Till Mamma har jag inte skrif-
vit, bättre tala om det mundtligen. Ja, jag vet inte hur
det går till att vara så här lycklig. Och, tvärt Gud är god och
hur litet man förtjänar det. Swan är så god och snäll och

vi älska kvarandra så högt och innerligt. Pappa tycker väl
att det gått för hastigt till några, men sammanget att säga
så har jag gått och tänkt mycket på detta hela somrarn. Han
har dock inte märkt något för mig förr än i början på denna
veckan. Pappa, jag kan inte skrifva mer nu, min hand darrar
Var försäkrad att detta är sättet på hvilket jag blir lycklig
för hela lifvet. En kyss från Pappas lilla
Karin.

Under hela min uppväxt träffade jag min farmor i stort sett varje dag och farmor var en viktig hjälp för mig och mina syskon med våra språkläxor. Engelska, tyska och franska var hon mycket duktig i. Hon var också mycket kunnig på växter och kunde många latinska namn, ofta med hjälp av ramsor som satt sedan barnsben t.ex. ”Gagea lutea, Primula veris – När barnen är lea (elaka) ska de ha ris”. (Detta var vårlök och gullviva). Vi gick ofta till henne med växter som vi sen letade fram namnen på tillsammans om hon inte kunde dem direkt.

Ingegerd Christensson

Historien om Pehr Andersson, min farfars morfars far.

Han föddes den 26/8 1793 på nr 21 Södra Åsum (strax norr om Sjöbo) där hans far och mor hade en liten gård. Fadern hette Anders Nilsson och modern Christina Pehrsdotter.

Pehrs föräldrar fick följande barn:
Pehr född 1793
Bengta född 1799
Nils född 1804

Pehr tar tidigt jobb som dräng på granngårdarna. När Pehrs Anderssons föräldrar dör på eftervintern 1815 tar han som 21-åring över föräldragården nr 21 i Åsum. Pehr får även ansvaret för sina yngre syskon, Bengta 16 år och Nils 10 år gammal. På gården bor även ett inhyst fattighjon och änka Elsa Persdotter, 67 år gammal.

Den 11/6 1815 gifter han sig med pigan Anna Pehrsdotter som var född på nr 6 Åsum. Hennes föräldrar hette Pehr Pehrsson och Malena Pehrsdotter.

Pehr och Anna får följande barn:
Pehr, född 1817 och dog 1835 i tuberkulos.
Anders, född 1818, flyttar 1846 till Malmö och 1874 till Danmark.

Johan, född 1820. Han hade flera drängtjänster i hembygden. Flyttade till Malmö 1848. I husförhörslängden står antecknat att Johan varit instämd vid Färs tingsrätt för lägesmål med pigan Bengta Jönsdotter och blev dömd till 20 shilling banco i böter samt kyrkplikt. Johan gifte sig så småningom med pigan Bengta Hansdotter, född i Burlöv. Paret fick tillsammans en son och två döttrar varav dottern **Agneta**, född 1857, blev min farfars moder.

Nils, född 1823.
Ola, född 1825.

I mitten av 1820-talet blev det mycket dåliga år i Sverige. Wikipedia beskriver 1826 till och med som ”svår missväxt”, på grund av ovanligt svår torka. Många for illa och till och med dog av svält och undernäring.

Pehr skickade tidigt ut sin lillebror, Nils, på stöldturnèer och Pehr deltog själv i flera av dem. Troligtvis var det så att den lilla gården inte kunde försörja alla som bodde där. Bröderna ställdes inför domstol första gången 1826. Bland annat blev de dömda i Dalby tingsrätt till ”40 par rapp av spö” vardera samt kyrkplikt.

1825 tog Pehrs bror Nils värvning hos Kronprinsens Husarer i Malmö och fick soldatnamnet “Turban”. Vid en permission återvände Turban hem till sin bror Pehr. Stöldturneerna fortsatte, främst i mellan/sydskåne. Paret åkte fast och fängslades på länsfängelset Malmöhus fästning. ¨

Nils fick avsked från Kronprinsens husarer. Ur fångrullarna går att utläsa att de båda blev avförda till Hörby, Bara och Sjöbo för att förhöras om brott som de båda bröderna begått inom respektive härads-rättsområde.

Under tiden i fängelset fick de kontakt med en medfånge, en nattman, eller rackare, som satt inne för stöld och som hette Bolvig. Han berättade för bröderna att det bodde ett äldre par (undantagspar) i Warmlösa (5 km öster om Skurup) som skulle ha mycket pengar och värdesaker.

Under julpermisionen fortsatte bröderna stöldturnen. Julaftonen 1826 fick turnén ett tragiskt slut. Bröderna beslutade sig för att råna det äldre paret i Warmlösa. Rånet som skedde klockan 22 på julaftonen slutade med misshandel av det äldre paret, framförallt av kvinnan som satte sig till motvärn. Bröderna blev arresterade den 14 januari 1827 och satta i arrest i häradshäktet i Stora Herrestad. Efter rannsakning blev bröderna återförda till fängelset i Malmö.

Tillfångatagandet av bröderna beskrivs enligt följande:

1827 den 14 januari

Förre åboen Pehr Andersson och dess broder f d husaren Nils Andersson Turban från Åsum av Färs härad i anledning av Kungl Befallninghavares efterlysning den 30:de och sista sistlidna december, som sannolikt förövat det rån och stöld som blivit

begågna hos undantagsmannen Jöns Andersson i Warmlösa och åboen Ola Jönsson i Norra Willie natten mellan den 24:de och 25:te sistlidna december och äro de härigenom allra ödmjukats insatta i häradshäktet i Stora Herrestads för att undgå rannsakning och dom.

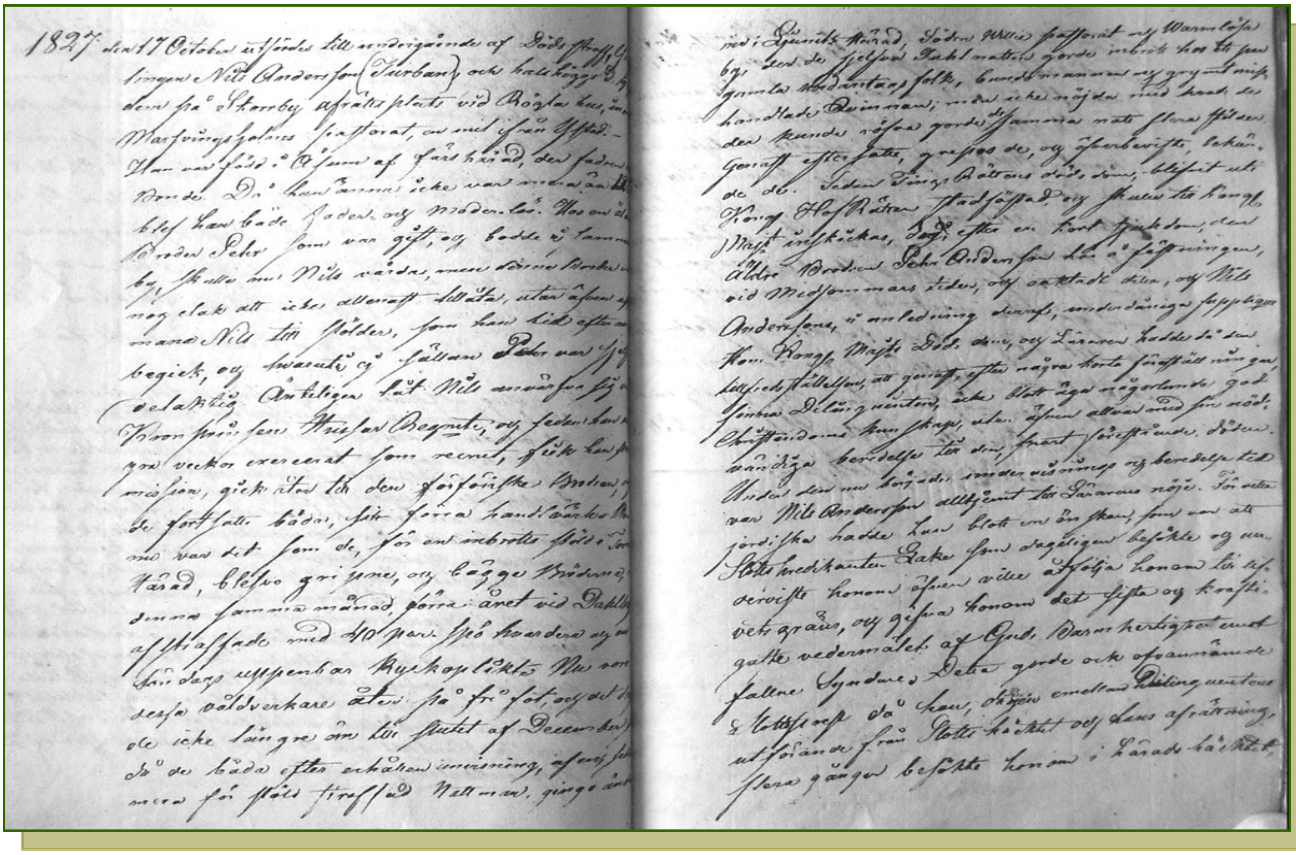
Joh E Berlin
Krononfogde

Under vintern och våren 1827 genomfördes ett antal förhör med bröderna, målsägarna, vittnen m fl. (Dessa förhör är omfattande och presenteras inte). Den 7 maj förkunnades slutligen Ljunits häradsrätts dom; ”genom halshuggning mista livet” för båda bröderna. De överklagade domen hos hovrätten för Skåne och Bleking i Kristianstad som sedermera fastställde domen. Bröderna begärde då nåd hos Kungl. Majt. Nådeansökan avslogs den 2 augusti och hovrätten fastställde att avskedade husaren Nils Andersson Turban skulle halshuggas medan brodern Pehr Andersson som då avlidit av sjukdom på länshäktet den 23/6 efter en kortare tids sjukdom fått domen ”på nåder” avskriven.

Nils Andersson Turban blev halshuggen den 19 oktober klockan 11 på förmiddagen på Ljunits härads avrättningsplats vid Röglahus i Skårby socken (10 km NNV om Ystad).

Fängelseprästen skrev anteckningar om Turbans två sista dygn i livet.

1827 den 17 October utfördes till undergående af Dödsstraff, Ynglingen Nils Andersson (Turban), och halshöggs d: 19 ejusdem på Skorrby afrättsplats vid Rögla hus, inom Marsvingsholms pastorat, en mil ifrån Ystad. – Han var född å Åsum af Färs härad, der fadren var Bonde. Då han ännu icke var mera än 12 år blef han både fader- och Moderlös. Hos en äldre Broder Pehr som var gift, och bodde i samma by, skulle nu Nils vårdas, men denne Broder var nog elak att icke allenast tillåta, utan äfven upmana Nils till stölder, som han tid efter annan begick, och hvaruti ej sällan Pehr var sjelf delaktig. Änteligen lät Nils anvärfva sig vid Kronprinsens Husar Reg:nte, och sedan han några veckor exercerat som recrut, fick han permission, gick åter till den förföriske Brodern, och de fortsatte båda, sitt förra handtvärk. Men nu var det som de, för en inbrottsstöld i Torna Härad, blefvo gripne, och begge Bröderne, denna samma månad, förr året vid Dahlby afstraffade med 40 par spö hvardera och en Söndags uppenbar kyrkoplikt. Nu voro dessa våldverkare åter på fri fot, och det tog de icke längre än till slutet af December, då de båda efter erhållen anvis-

ning, af en sedermera för stöld straffad Nattman, gingo ända ned till Ljunits Härad, Södra Willie pastorat och Warmlösa by, de de sjelfva Juhlnatten gjorde inbrott hos ett par gamla undantagsfolk, band mannen och grymt misshandlade Qwinnan; men icke nöjda med hvad de der kunde röfva gjorde de samma natt flera stölder. Genast eftersatte, grepos de, och öfverbeviste bekände de. Hof-Rätten stadfästad, och skulle till Kongl. Maj:t inskickas, dock, efter en kort sjukdom den äldre Brodern Pehr Andersson har å fästningen, wid Midsommars tiden, och oaktadt detta, och Nils Anderssons, i anledning deraf, underdåniga supplique, kom Kongl. Maj:ts Dödsdom, och Läraren hade då den tillfredsställelsen, att genast efter några korta föreställningar, finna Delinquenten, icke blott äga någorlunda god Christendomskunskap, utan äfven allvar med sin nödvändiga beredelse till den, snart förestående döden.

Under den nu började undervisnings- och beredelsetid var Nils Andersson alltjämt till Lärarens nöje. För detta jordiska hade han blott en önskan, som var att Slottspredikanten Lake, som dageligen besökte och underviste honom, äfven ville åtfölja honom till lifvets gräns, och gifva honom, det sista och kraftigaste vedermälet af Guds Barmhertighet emot fallne Syndare. Detta gjorde ock ofvannämnde Slottsprest då han, dagen emellan Delinquentens utförande från Slottshäktet och hans afrättning, flera gånger besökte honom i häradshäktet, och sent på aftonen, biträdd af Hr Kongl. Hofpredikanten och Prosten Psilander ifrån Ystad, gjorde aftonbön med honom, samt följande dagen Skriftade och absolverade honom uti Skorrby kyrka, och på afrättsplatsen var med bön och sång bredvid honom till slutet.

Efter en kort bön, och höjde suckar sade Nils Andersson, liggande med oförbundna ögon framför stupstockan, några få men ganska vackra förmaningsord, till det församlade folket, och sedan han taget ett ömt afsked af sin Lärare, nedlade han sig, nästan utan hjelp, och emottog döden, hvarefter Prosten Psilander höll ett förmaningstal på platsen. Källa: Malmö slottsförsamlings kyrkobok 1745–1831

Efter brödernas död blev Pehr Anderssons änka ensam kvar på gården med fem minderåriga söner. Hon blev tvingad att lämna gården och flyttade till Åsums fattighus där hon bodde kvar tills 1852 då hon flyttade till Öveds hospital som var ett hem för obemedlade kvinnor inom Färs härad. Detta instiftades av baron Ramel i Öved runt 1850.

Anna Pehrsdotter dog den 25 juni 1865 på hospitalet och ligger begravd på Öveds kyrkogård.

Noterbart är att då den ordinarie skarprättaren, Åkerman, insjuknat vid tiden strax före avrättningen och man antar att vikarien från Halland inte hinner i tid så beordrar man en medfånge att utföra avrättningen, vilket också blev fallet. Brev enligt följande:

Till öppna Ordres,

Då skarprättaren i länet Sjögren av den anmälan tillsjuknat och osäkert är om registrerad skarprättare från Halland län hinner till avrättningsplatsen ankomma, varder fångdelqvinten Åkerman i händelse av att båda utebliver, härmed beordrad, att efter åtagande nästa torsdag den 19:de klockan 11 förmiddagen å Ljunits härads avrättningsplats verkställa exkursionen av förre husaren Nils Andersson Turban, vilken för stöld och rån genom Kungl. Majt:s nådiga dom fastställd den 2:de augusti blivit dömd att genom halshuggning mista livet.

Fångdelqvinten Åkerman är för resan berättigad till skjuts efter häst, vilken vederbörande kronobetjänt vid anfodran genast framskaffa och bör Åkerman för övrigt tidigt anmäla sig hos kronofogden i orten, Berlin, boende å vägen på Brostorp, för de åtgärder som kunna erfordras för anskaffandet av stupstock mm.

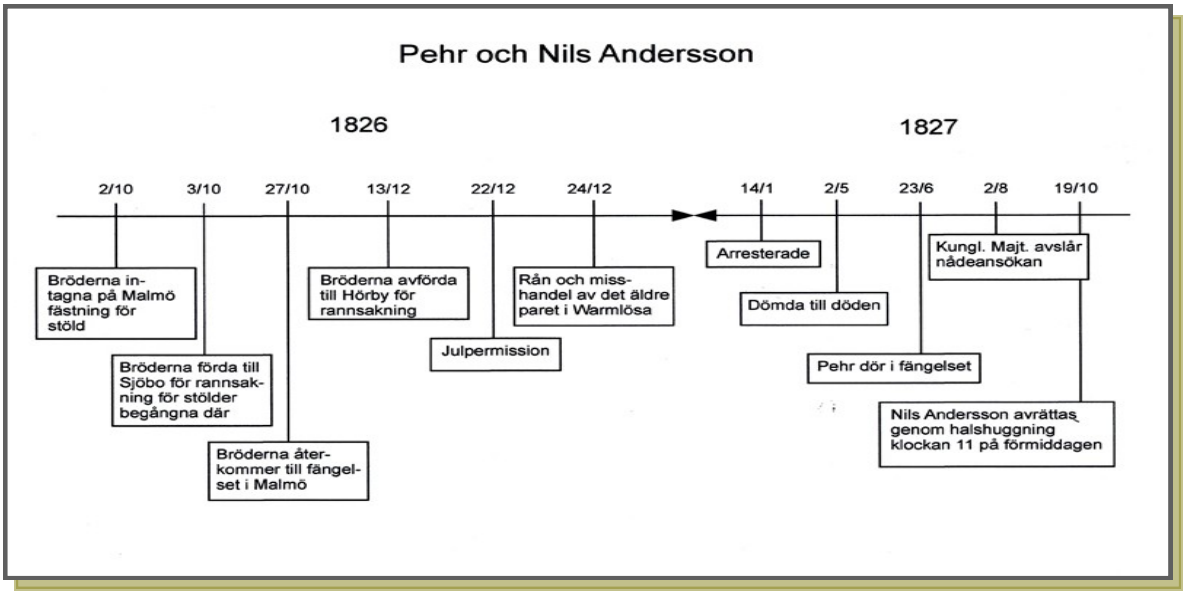
Den 16:de oktober 1827
W af Klinteberg /Hoffman

Efter avrättningen skriver kronofogde J W Berlin:
Till Konungens höga Befattningshavare.

Det genom Kungl. Majt:s nådiga dom den 2:dra sistlidna augusti för stöld och rån förre husaren Nils Andersson Turban ådömda dödsstraff verkställdes förliden gårdag den nittonde dennes klockan 11 förmiddagen enligt föreskrifter i Odrens 29:de sistlidna september och den 15:de dennes, och vilket jag i följd av Odrens allra ödmjukast får tillkännagiva.

Brostorp av kronofogdekontoret den 20:de oktober 1827
Joh W Berlin
Kronofogde

En sammanfattande tidslinje över brödernas eskapader

Straffet som de båda bröderna fick kan synas strängt, sett med dagens ögon. Dåtidens rättssystem gick i huvudsak ut på samhällets bestraffning och hämnd. Vad som sågs så allvarligt i detta fallet var inte gärningarna i sig utan det faktum att det var ”andra resan” dvs de hade fortsatt sin brottsliga bana trots tidigare bestraffning.

Gustaf III försökte mildra straffsatserna från slutet av 1700-talet, men detta gällde främst på familjerättens område.

Per Ekelund

Vi vill gärna ha din berättelse, t.ex. minnen från din barndom, eller din farmor eller morfar har berättat om hur det var förr. Tankar runt ett fotografi. Långt eller kort har ingen betydelse.

Sista dag för inlämning till tidningen är 15 juli och 1 december.
Innehåll och tillstånd för publikationer ansvarar den som bidragit med materialet.
Bäst är att vi på redaktionen får den via e-post.

Redaktionen:
Ewa B. Andersson, Tore Månsson och Styrelsen
Du finner våra adresser under styrelsen här i nättidningen.

Ett rop på hjälp
eller hur man inte ska släktforska!

Det kom ett brev till föreningen, ett rop på hjälp. En kvinna från Oregon, USA, vi kan kalla henne Mrs. H ville ha hjälp med att finna nu levande släktingar i Sverige.

Mrs. H har sedan en längre tid, med hjälp av ancestry.com och familysearch.com forskat efter sina anor i Sverige. Hon skulle komma till "hemlandet" om två veckor för att göra en resa i fädrens spår. Trots den korta tiden erbjöd sig undertecknad, att för föreningen, försöka hjälpa till.

En intensiv mailväxling mellan mig och Mrs. H påbörjades. Hennes ana som utvandrade hette Mathilda Andersdotter, född i Hjärnarp 1849, och utvandrade som ogift 1872. Med detta som utgångspunkt så utforskades Mathildas syskon. Steg för steg, framåt i tiden. Efter intensivt forskande, bl. a med hjälp av de senare befolkningsskivorna, eniro.se, hitta.se, Facebook mm så hade jag lyckats hitta tre nu levande "kusiner", eller bryllingar för att vara mer exakt. Efter kontakt med Mrs. H beslutades att jag skulle ta den initiala kontakten med bryllingarna. Dessa lever idag i Hjärnarp respektive Åstorp. Kontakten med dessa blev något överraskande då nyheten möttes av misstänksamhet. En av dessa bryllingar var dessutom släktforskare själv och hade ingen aning om släktingar i USA.

På grund av denna misstänksamhet beslutade jag mig för att göra lite noggrannare källkontroll av Mathilda Andersdotter själv. Jag hade bara förutsatt att informationen om henne var riktigt. Efter mycket kontrollerande fann jag att nämnda kvinna aldrig lämnade Sverige. Efter att ha fällt en hel del otryckbara ord funderade jag på hur jag skulle vidarebefordra denna nyhet till Mrs. H. Tiden för hennes ankomst började ju dessutom närma sig. Jag tog tjuren vid hornen och förklarade rakt av hur det låg till. Det kändes som hela Mrs. Hs värld rasade samma. Eller som min son uttryckte det "du har ju nästan lämnat ett dödsbud till henne". Och så var det nog.

Tillbaka på ruta ett. Jag, tillsammans med Mrs. H, påbörjade en ny jakt, på en ny ana. Vi fann en annan Mathilda Andersson, född i Hjärnarp 1852. Även hon utvandrade som ogift 1872. Detta var den rätta utvandrerskan.

Jag lyckades hitta en nu levande brylling, boendes i Karlskrona. Jag ringde honom flera gånger under fredagen, utan att få kontakt med honom. Mrs. H med make kom och hälsade på mig i mitt hem på fredagskvällen. Jag gav henne alla uppgifter om den nya släkten. Efter en god svensk middag på falukorv, potatis och lingonsylt så lämnade hon lycklig, mig och min familj. Hon och hennes man skulle lämna för England nästkommande dag.
På lördagsmorgonen ringde bryllingen från Karlskrona och jag informerade honom om att han just missat kusinen från det stora landet i väster. Han blev "eld och lågor" över nyheten. Efter att jag delat med mig av alla uppgifter lovade han att ta kontakt med sin nyvunna släkting. Huruvida kontakt är tagen vet jag inte i skrivandets stund.

Mrs. Hs resa till Sverige var dock inte förgäves. Mathilda Andersdotter hade gift sig i USA med en man som också utvandrat från Sverige. Mrs. H och hennes man besökte dessa släktingar i Perstorp/Röketrakten och hade haft ett mycket givande besök där. Även makens släktingar i Simrishamnstrakten besöktes.

Läxa lärd: Var noga med källorna och kontrollera ALLTID andrahandskällor och ta ingenting för givet. Framför allt inte när det gäller släktforskning.

Per Ekelund

PS. Anledningen till den korta förvarningstiden berodde på att Mrs. H och hennes man egentligen planerade en semesterresa till Hawaii. Sittandes vid datorn, i jakt på biljetter, så hade maken funnit sista-minutenbiljetter från San Francisco till Stockholm för det facila priset av $150. Det blev Sverige istället.
DS